
Na temelju članka 17. stavak 2. i članka 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u suradnji s nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 144. sjednici održanoj 24. veljače 2011. godine, donijelo je

PRAVILNIK
O OZNAČAVANJU HRANJIVIH VRIJEDNOSTI HRANE
DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet)

Pravilnikom o označavanju hranjivih vrijednosti hrane (u daljnjem tekstu: Pravilnik) propisuje se način označavanja hranjivih vrijednosti hrane namijenjene:

- a) isporuci krajnjem potrošaču,
- b) opskrbi ugostiteljskih objekata, kantina, bolnica, dječjih vrtića, škola, ustanova socijalne skrbi i drugih sličnih subjekata u poslovanju s hranom koji opskrbljuju krajnjeg potrošača.

Članak 2.

(Iznimke od primjene)

Odredbe ovoga Pravilnika ne primjenjuju se na:

- a) prirodne mineralne vode ili druge vode namijenjene ljudskoj konzumaciji,
- b) dijetalne namirnice/dodatke prehrani, za koje su posebnosti u označavanju hranjive vrijednosti uređene posebnim propisom.

Članak 3.

(Označavanje hranjivih vrijednosti)

- (1) Označavanje hranjivih vrijednosti hrane obvezno je samo za hranu kod koje se kod označavanja, prezentiranja ili reklamiranja, isključujući generičko reklamiranje, pojavljuje tvrdnja o hranjivoj vrijednosti.
- (2) Dopušteno je navoditi samo tvrdnje o hranjivoj vrijednosti koje se odnose na energetske vrijednosti i hranjive tvari iz članka 4. točke a) 2) ovoga Pravilnika, te tvari koje pripadaju jednoj od skupina tih hranjivih tvari.

- (3) Kada je navedena tvrdnja o hranjivoj vrijednosti za tvari koje pripadaju jednoj od skupina hranjivih tvari iz članka 5. st. (1) i (3) ovoga Pravilnika obvezno je njihovo označavanje.
- (4) Označavanje hranjive tvari i njezine količine ne smatra se tvrdnjom o hranjivoj vrijednosti ukoliko je ono propisano posebnim propisima.

Članak 4. (Definicije)

Pojmovi korišteni u ovome Pravilniku imaju sljedeća značenja:

- a) *označavanje hranjive vrijednosti hrane* je označavanje podataka koji se odnose se na:
- 1) energetska vrijednost hrane,
  - 2) sljedeće hranjive tvari:
    - bjelančevine,
    - ugljikohidrate,
    - masti,
    - vlakna,
    - natrij,
    - vitamine i minerale navedene u Aneksu I. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika i prisutne u značajnoj količini kako je određeno u ovome Aneksu;
- b) *tvrdnja o hranjivoj vrijednosti* je svaka tvrdnja koja pri prezentiranju ili reklamiranju hrane tvrdi, navodi na zaključak ili upućuje da hrana ima određena hranjiva svojstva uvjetovana:
- 1) energetskom vrijednošću koja može biti prirodna, smanjena, povećana ili je nema i/ili
  - 2) hranjivim tvarima koje mogu biti prirodno prisutne, dodane, oduzete ili nisu prisutne;
- c) *bjelančevine* su količina bjelančevina izračunata prema formuli: bjelančevine = ukupni dušik po Kjeldahlovoj metodi x 6,25;
- d) *ugljikohidrati* su svi ugljikohidrati koji se prerađuju metabolizmom čovjeka, uključujući i poliole;
- e) *šećeri* su svi monosaharidi i disaharidi zastupljeni u hrani, osim poliola;
- f) *masti* su ukupni lipidi, uključujući i fosfolipide;
- g) *zasićene masne kiseline* su masne kiseline bez dvostruke veze;
- h) *jednostruko nezasićene masne kiseline* su masne kiseline sa cis dvostrukom vezom;
- i) *višestruko nezasićene masne kiseline* su masne kiseline sa cis, cis-metilen prekinutim dvostrukim vezama;
- j) *vlakna* čine tvari navedene u Aneksu II. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika;
- k) *prosječna vrijednost* je vrijednost koja najbolje predstavlja količinu hranjive tvari sadržanu u određenoj hrani, uz dopuštena odstupanja s obzirom na senzorsku promjenjivost, način konzumacije i ostale čimbenike koji mogu prouzrokovati variranje stvarne vrijednosti.

DRUGI DIO - POSEBNE ODREDBE

Članak 5.

(Označavanje hranjive vrijednosti)

- (1) Pri označavanju hranjive vrijednosti hrane navode se podaci iz skupine 1 ili 2 prema sljedećem redoslijedu:
- a) Skupina 1:
    - 1) energetska vrijednost hrane,
    - 2) količina bjelančevina, ugljikohidrata i masti; ili
  - b) Skupina 2:
    - 1) energetska vrijednost hrane,

- 2) količina bjelančevina, ugljikohidrata, šećera, masti, zasićenih masnih kiselina, vlakana i natrija.

- (2) Kada tvrdnja o hranjivoj vrijednosti upućuje da hrana sadrži šećere, zasićene masne kiseline, vlakna ili natrij, navode se podaci iz skupine 2 iz stavka (1) ovoga članka.
- (3) Pri navođenju hranjivih vrijednosti hrane može se navesti i podatak o količini jedne ili više od sljedećih tvari:
- a) škroba,
  - b) poliola,
  - c) jednostruko nezasićenih masnih kiselina,
  - d) višestruko nezasićenih masnih kiselina,
  - e) kolesterola,
  - f) bilo kojeg minerala ili vitamina ako se nalaze u značajnijoj količini kako je određeno u Aneksu I. ovoga Pravilnika.
- (4) Kada je navedena količina višestruko nezasićenih masnih kiselina i/ili jednostruko nezasićenih masnih kiselina i/ili kolesterola, mora se navesti i količina zasićenih masnih kiselina, što se ne smatra tvrdnjom o hranjivoj vrijednosti.

Članak 6.

(Energetska vrijednost)

Energetska vrijednost koja se navodi izračunava se korištenjem sljedećih faktora preračunavanja:

a)	ugljikohidrati (osim poliola)	4 kcal/g – 17 kJ/g,
b)	polioli	2,4 kcal/g – 10 kJ/g,
c)	bjelančevine	4 kcal/g – 17 kJ/g,
d)	masti	9 kcal/g – 37 kJ/g,
e)	alkohol (etanol)	7 kcal/g – 29 kJ/g,
f)	organske kiseline	3 kcal/g – 13 kJ/g,
g)	salatrim (strukturirani triglicerid niže energetske vrijednosti)	6 kcal/g – 25 kJ/g,
h)	vlakna	2 kcal/g – 8 kJ/g,
i)	eritritol	0 kcal/g – 0 kJ/g,

Članak 7.

(Mjerne jedinice energetskih i hranjivih vrijednosti)

Energetska vrijednost i količina hranjivih tvari ili njihovih sastojaka u hrani brojčano se izražavaju u sljedećim jedinicama:

a)	energetska vrijednost	kJ i kcal,
b)	bjelančevine	(g),
c)	ugljikohidrati	(g),
d)	masti	(g),
e)	natrij	(g),
f)	vlakna	(g),
g)	kolesterol	(mg),
h)	vitamini i minerali	jedinice navedene u Aneksu I. ovog pravilnika.

- (2) Podaci iz stavka (1) ovoga članka:
- a) moraju se izraziti za količinu od 100 g ili 100 ml,
  - b) mogu se izražavati i po obroku, ako je hrana označena podatkom o količini koju čini jedan obrok ili podatkom o broju obroka sadržanih u pakiranju.
- (3) Brojčane vrijednosti su prosječne vrijednosti koje se temelje na:
- a) analizi hrane koju provodi proizvođač,
  - b) izračunu prema poznatim ili stvarnim prosječnim vrijednostima upotrijebljenih sastojaka,
  - c) izračunu prema općenito utvrđenim i prihvaćenim podacima.
- (4) Podaci koji se navode odnose se na proizvod koji se stavlja na tržište. Tamo gdje je to primjenjivo, podaci se mogu odnositi na hranu pripremljenu za konzumaciju, pod uvjetom da su dane jasne upute za upotrebu.

- (5) Podaci o vitaminima i mineralima moraju dodatno biti izraženi u postotku dnevno preporučene količine (RDA) dane u Aneksu I. ovoga Pravilnika za količine iz stavka (2) ovoga članka.
- (6) Postotak dnevno preporučene količine (RDA) za vitamine i minerale može se prikazati u grafičkom obliku.

Članak 8.

(Način navođenja)

- (1) Podaci o šećerima i/ili poliolima i/ili škrobu navode se odmah iza navoda količine ugljikohidrata, i to na sljedeći način:

ugljikohidrati	(g)
od toga:	
1) šećeri	(g)
2) poliola	(g)
3) škrob	(g).

- (2) Podaci o količini i/ili vrsti masnih kiselina i/ili kolesterola navode se odmah iza navoda ukupne količine masti na sljedeći način:

masti	(g)
od toga:	
1) zasićene masne kiseline	(g)
2) jednostruko nezasićene masne kiseline	(g)
3) višestruko nezasićene masne kiseline	(g)
4) kolesterol	(mg).

Članak 9.

(Pisanje hranjivih vrijednosti)

- (1) Podaci o hranjivim vrijednostima hrane propisani ovim Pravilnikom moraju biti vidljivi, čitki i neizbrisivi, napisani na uočljivom mjestu na deklaraciji na jednom od jezika u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini, a navode se:
- u tabličnom obliku, znamenkama poravnatim u stupce ili
  - nanizani u liniji (linearno), ukoliko nema dovoljno raspoloživog prostora za tablični oblik.
- (2) Stavak (1) ovoga članka ne sprečava da pojedinosti iz deklaracije budu navedene na više jezika.

DIO TREĆI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 10.

(Primjena propisa)

Hrana na čijoj su deklaraciji navedeni podaci koji se odnose na označavanje hranjivih vrijednosti suprotno odredbama ovoga Pravilnika može se stavljati na tržište do iskorištenja zaliha ambalaže, a najkasnije jednu godinu od dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika.

Članak 11.

(Službene kontrole i inspeksijski nadzor)

Službene kontrole i inspeksijski nadzor provodit će se na način kako je to propisano važećim zakonskim propisima u Bosni i Hercegovini.

Članak 12.

(Prestanak važenja odredaba)

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o označavanju hranjivih vrijednosti upakirane hrane ("Službeni glasnik BiH", broj 85/08).

Članak 13.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 254/11
24. veljače 2011. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. Nikola Špirić, v. r.

ANEKS I.**Vitamini i minerali koji se mogu navoditi i njihove preporučene dnevne količine (RDA)**

Vitamin A µg	800	Klor mg	800
Vitamin D µg	5	Kalcij mg	800
Vitamin E mg	12	Fosfor mg	700
Vitamin K µg	75	Magnezij mg	375
Vitamin C mg	80	Željezo mg	14
Tiamin mg	1,1	Cink mg	10
Riboflavin mg	1,4	Bakar mg	1
Niacin mg	16	Mangan mg	2
Vitamin B6 mg	1,4	Florid mg	3,5
Folna kiselina µg	200	Selen µg	55
Vitamin B12 µg	2,5	Krom µg	40
Biotin µg	50	Molibden µg	50
Pantotenska kiselina mg	6	Jod µg	150
Kalij mg	2000		

Značajnom količinom smatra se količina koja iznosi 15% od preporučene dnevne količine navedene u ovome Aneksu i sadržana je u 100 g ili 100 ml ili u jednom pakiranju, a koja sadrži jedan obrok ili više obroka, od kojih je samo jedan obrok preporučen za dnevnu konzumaciju.

ANEKS II.**Definicija tvari koje čine vlakna**

Vlakna čine polimeri ugljikohidrata s tri ili više monomernih jedinica, koja nisu probavljiva niti se apsorbiraju u tankom crijevu, a pripadaju jednoj od sljedećih kategorija:

- jestivi polimeri ugljikohidrata prirodno prisutni u hrani,
- jestivi polimeri ugljikohidrata dobiveni fizikalnim, enzimskim ili kemijskim postupkom iz sirovine i koji imaju znanstveno dokazan pozitivan fiziološki učinak na organizam,
- jestivi sintetski polimeri ugljikohidrata koji imaju znanstveno dokazan pozitivan fiziološki učinak na organizam.